

THƯƠNG THÂN (ÁI NGÃ)

Phàm con người, ai cũng thương thân. Nhưng nên thương thân làm sao để được giải thoát và do thương thân bằng cách nào mà lại bị đọa lạc luân hồi.

Nói về thương thân nhằm giải thoát, trong Kinh A-Hàm có một câu chuyện như sau:

Có một hôm vua Ba Tư Nặc hỏi phu nhân Mạc Lợi rằng:

- Trẫm hỏi thật và yêu cầu khanh cũng nói thật vậy chớ trên đời này ái khanh yêu ai nhất.

Phu nhân Mạc Lợi đáp ngay rằng:

- Dĩ nhiên người mà thần thiếp yêu quý nhất là Bệ Hạ.

Nghe phu nhân Mạc Lợi trả lời như thế, vua Ba Tư Nặc rất vui và nói tiếp:

- Trẫm biết chắc là ái khanh sẽ trả lời như thế.

Phu nhân Mạc Lợi mỉm cười và nói rằng:

- Muôn tâu Bệ Hạ, nếu Thánh Thượng cho phép thì thần thiếp sẽ nói khác đi một tí nhưng xác thật hơn.

Vua Ba Tư Nặc ngạc nhiên, dù vậy vẫn cứ gạt đầu vào bảo "Khanh cứ nói"

Phu nhân Mạc Lợi bèn thưa rằng:

- Muôn tâu Bệ Hạ, người mà thần thiếp yêu thương nhất không phải là Bệ Hạ đâu. Người mà thần thiếp thật sự yêu quý nhất trong cõi đời này chính là bản thân của thần thiếp đấy ạ.

Vua Ba Tư Nặc tỏ vẻ không hiểu và hỏi:

- Trẫm không hiểu khanh muốn nói gì. Tại sao mình lại yêu chính riêng mình. Trẫm không hiểu nổi thế là sao?

Phu nhân Mạc Lợi liền ôn tồn giải thích rằng:

- Muôn tâu Bệ Hạ, vì có thương mình nên thần thiếp mới yêu thương Bệ Hạ. Sở dĩ thần thiếp yêu thương Bệ Hạ nhiều vì Bệ Hạ là người đã đem lại hạnh-phúc cho sắc thân này, cho tự ngã này, tức thần thiếp.

Vua Ba Tư Nặc nói: Trẫm đem hạnh-phúc cho ái-khanh, Trẫm biết rõ điều đó nhưng thật ra Trẫm chưa hiểu rõ ý của ái-khanh.

Để trình-bày cho nhà vua rõ ý của mình, phu nhân Mạc Lợi im lặng vài giây rồi xin vua cho mình được nêu ra một câu hỏi. Vua bằng lòng và phu nhân Mạc Lợi hỏi như sau:

- Muôn tâu Bệ Hạ, thần thiếp xin hỏi vậy chớ trên đời này Bệ Hạ yêu ai nhất? Vua Ba Tư Nặc trả lời rằng Trẫm yêu ái-khanh nhất chớ còn ai hơn.

Phu nhân Mạc Lợi bèn hỏi tiếp giả sử thần thiếp lại yêu thương một người đàn ông khác thì Bệ Hạ sẽ làm sao?

Nghe câu hỏi này, Vua Ba Tư Nặc nổi cáu, lúng túng và trả lời:

- Trẫm sẽ....., Trẫm sẽ....

Phu nhân Mạc Lợi tiếp lời:

- Thần thiếp biết chắc Bệ Hạ sẽ nổi trận lôi đình và giết thần thiếp lập tức chớ gì? Có phải vậy không Bệ Hạ?

Vua Ba Tư Nặc ấp-úng:

- Có lẽ khanh nói đúng

Phu nhân Mạc Lợi ưng ý mỉm cười, nhìn nhà vua và giải thích như sau:

- Thế là Bệ Hạ đã đáp câu hỏi của thần thiếp rồi. Nói, yêu người ta nhất đời, mà khi người ta yêu một kẻ khác thì lại chặt đầu. Như vậy có phải thương người vì người chưa, hay là thương người chỉ vì mình. Nếu thương người vì người thì dù người đó có thương ai mình cũng vẫn thương người đó. Đằng này mình nói yêu thương người ta nhất đời mà khi người ta thương người khác thì mình lại đi giết người ta. Đó chỉ là tình thương vị kỷ, vì mình mà thương, tức thương người chỉ vì mình, cho tự ngã mình vậy. Nói khác hơn là mình thương người qua tự ngã của mình đó vậy, nghĩa là mình chỉ thương mình thôi, chỉ biết trước tiên là thương thân mình thôi.

Với câu chuyện trên đây, hôm sau vua Ba Tư Nặc đến tịnh-xá Kỳ Viên thăm Phật và trình bày lại với Phật. Phật nghe qua và bảo rằng lời nói của phu nhân Mạc Lợi xác nhận một sự thể thế gian với bài Kệ như sau:

"Tâm ta đi cùng khắp,
Tất cả mọi phương trời.
Cũng không tìm thấy được

Ai thân hơn tự ngã."

Nghĩa là trên đời cùng khắp bốn phương trời, con người không thương ai bằng và hơn thương thân của mình cả. Con người thương thân cũng như mãnh thú thương rừng, chim muôn thương tổ vậy.

Thật vậy, nói về người thương thân, thú thương rừng, chim muôn thương tổ, có một câu chuyện dân gian mà phần lớn người dân xứ Tây Tạng hầu như ai cũng biết. Những người đứng tuổi hoặc các cụ già thường hay nhắc lại cho nhau nghe, đó là chuyện chim bồ câu mê tổ.

Chuyện kể rằng chim bồ câu vì quá mê chỗ ở của nó mà thức mãi trắng đêm không ngủ để cố lo dọn cho xong cái tổ của mình. Dọn mãi vẫn chưa xong thì trời đã sáng. Thế là chim không làm sao ngủ được.

Câu chuyện chim không làm sao ngủ được, nhất là các bậc Đại Sư, các vị Lạt Ma căn cứ vào đó để răn dạy người đời.

Các bậc Đại Sư bảo rằng con người cũng mê cái xác thân mình giống như chim bồ câu mê tổ vậy.

Đối với chim bồ câu thì cái tổ chẳng qua là nơi tá túc tạm thời thôi rồi trước sau gì nó cũng phải hư hoại.

Đối với người đời tấm thân con người cũng vậy.

Có ai sống mãi được muôn đời. Sớm muộn gì thì tấm thân hình vóc tóc da thọ chi phụ mẫu do tứ đại hòa hợp này cũng sẽ rã tan. Ấy thế mà con người lại mê cái thân mình như chim bồ câu mê tổ vậy.

Vì mê tấm thân nên từ lúc được cha mẹ sinh ra rồi trải qua suốt cuộc đời ngắn ngủi, con người đã bỏ ra không biết bao nhiêu công sức và gần như hết cả thời giờ để lo vun bồi tô điểm tấm thân mình.

Chỉ vì tấm thân mà con người hết chuẩn bị việc này rồi lại lo toan thêm bao nhiêu việc khác. Có thể nói con người đã dùng gần trọn cuộc đời mình để lo, miễn làm sao cho tấm thân được sung sướng, ấm no, cao sang, hạnh phúc.

Do mãi mê lo cho thân mà con người quên rằng thân này đối với mình có khác nào là cái tổ đối với chim bồ câu đâu. Tấm thân huyền hóa này cũng chỉ là giả-tạm thôi, cũng theo luật tuần-hoàn thành trụ, hoại, không, sinh, trụ, di, diệt mà sinh, lão, bệnh, tử. Nó chỉ như là quán trọ đối với khách lữ hành, chỉ là nơi nương náu tạm thời cho một Pháp thân, một Hóa thân trong một kiếp sống mà thôi.

Có ai đến với cuộc đời này rồi nghĩ rằng mình sẽ trường tồn vĩnh cửu mãi được không? Chắc chắn là không. Con người cứ đến, tạm ở, rồi đi. Đến là lúc được cha mẹ sinh ra để làm kiếp con người, rồi trước sau gì cũng phải ra đi để cho tấm thân này trở về với cát bụi.

Biết rõ sự thật sẽ là như vậy, nhưng tại sao vì sao mà con người lại phải tốn quá nhiều thời gian công sức, có thể nói cả trọn cuộc đời mình để lo tom góp, tóm thâu cho cái thân huyền hóa giả tạm này, để rồi lại phải dừng đứng đối diện với tái kiếp tương lai là cuộc sống mai sau mà con người hầu như không hề để ý, không hề chuẩn bị lo liệu chi cả.

Nhằm có thể chuẩn-bị phần nào cho tái kiếp tương lai - nếu con người chịu tin như vậy - điều cần thiết là con người phải cố tìm biết đâu là sự thật, để thấy rõ sự thật đó. Có biết rõ sự thật, thất rõ sự thật về thân, con người mới có thể tránh được tham ái, si mê, chạy theo dục lạc, và con người mới thấy thương tấm thân này, quý tấm thân này vì nhờ nó và do biết dùng nó, mà con người mới có thể được giải thoát tránh khỏi lục đạo luân hồi.

Bạch Y

Hương Đạo